

vrij kort. Onze voorjaarsbode komt, bloeit en verdwijnt nog voor den zomer. En rust dan weer tot de volgende lente. Eerst eenige weken, hoogstens enkele maanden hard, heel hard werken en dan lang en vast slapen. Waartoe eerst die haast, die drift, en dan die lange rust?

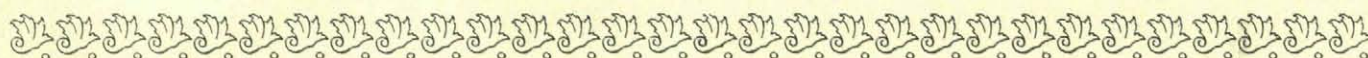
Wel, wat het speenkruid noodig heeft, kan het in den zomer en den herfst niet zoo gemakkelijk krijgen. Wat mag dat dan wel zijn? Och, eenvoudig maar licht en lucht, die andere planten evengoed behoeven. En ge begrijpt wel, waarom die in de lente het best te verkrijgen zijn. Dan zijn de boomen in het bosch nog kaal en kan het zonnelicht nog ongehinderd op den grond vallen en de wind nog vrij door de takken spelen. Dan zijn de hooge kruiden in velden en langs wegen nog niet opge-

schoten, die ons speenkruid daar door hunne schaduw zouden hinderen.

Daarvoor dient dus al die haast. Het speenkruid wil in het bosch de boomen en op het veld de hooge kruiden vóór zijn. Het wil ongestoord genieten in den gunstigen tijd en gaat, als de tijden moeilijker worden, slapen.

Er zijn nog vele andere kruiden, die in het vroege voorjaar zoo snel voor den dag komen en daarna weer spoedig verdwijnen. Zij hebben alle, evenals het speenkruid, eene provisiekast in den grond. Bij verscheidene, die ook knolletjes of ook wel bolletjes, hebben, is dit bijzonder duidelijk te zien. Ik zou u raden, maar eens eenige van die vroegbloeiërs daarop na te kijken.

J. J.

Een week in een vogelparadijs.

Het eiland Texel is onder de aardrijkskundigen terecht bekend om de groote verscheidenheid van grondsoorten, waaruit het is opgebouwd. De kern ervan wordt gevormd door eene grindhoogte, die, vanuit zee gezien, veel heeft van een reusachtige molshoop en voor een deel is begroeid met een boschje van eeuwenoude beuken met jonger hoogopgaand eiken- en ahorngeboomte. Naar het Westen en Noorden sluit zich aan die „Hoogen Berg” (15 M.) een wijde uitgestrektheid zandgrond aan, terwijl zich in het O. een breede strook laagveen bevindt, die door een zware dijk tegen de golven van de Zuiderzee beveiligd moet worden. Duinen strekken zich uit van de Z. O. punt, om het Zuiden en Westen tot in het uiterste Noorden, nabij de Cocksdorp, waar zij in de Oostelijke zeevering overgaan en zoo de groote Eierlandsche polder helpen insluiten, die met de polder het Noorden en de Prins Hendrik polder de kleigronden vertegenwoordigt. Het strand langs de duinen is over het algemeen zeer breed, vooral in het zuidwestelijk deel van het eiland, terwijl in het N. O. bij laag water onafzienbare slikken droogvallen, waar dan duizenden watervogels van allerlei soort rijkelijk voedsel vinden. Doch ook binnendijs is voor hen de tafel gedekt; een groot deel van het eiland — al het laagveen en de helft van de zandgronden — ligt zeer laag en bevat uitgestrekte plassen: herinneringen aan vroegere doorbraken, die weer door tal van slooten en kreeken met elkander in verbinding staan. Van Maart tot November nu wemelt het hier van kieviten, grutto's, kluiten, tureluurs, kemphanen, plevieren, sterntjes en meeuwen. Overal in het lage land liggen hun nesten verscholen en het eierzoeken neemt in het voorjaar een gewichtige plaats in onder de bezigheden der eilanders, vooral der jongeren.

Maar niet alleen water- en weidevogels vinden een schuilplaats op het gastvrije eiland; ook voor de boomvogels is gezorgd. Wel zijn de duinen geheel boomloos, ten minste als we de kruipwilg, de duindoorn en een enkele jeneverbes buiten rekening laten, maar over het geheele eiland liggen om en bij de boerderijen of ook wel geheel

afgezonderd, boschjes van elzen, esschen, berken en wilgen waartusschen meidoorns en lijsterbessen „vanzelf” opschieten. Deze boschjes, waarvan sommige wel eenige H.A. groot zijn, worden over 't algemeen slecht onderhouden; feitelijk wordt in de meeste alleen maar eens in 't jaar wat gekapt voor stokken en paaltjes. Allerlei varens bedekken er de grond, terwijl dichte braamboschen, wilde hop en kamperfoelie sommige deelen ervan tot eene ondoordringbare wildernis maken. De kleineren onder onze gevederde vrienden doen daar natuurlijk hun voordeel mee: alle grasmusschen, alle boomzangers, de spotvogel, roodborstje, verschildende gorzen en vinken en meezen, het winterkoninkje, de grauwe vliegenvanger, de roode klauwier, allen hebben er hun nesten. In oude dijken hebben oeverzwaluwen kolonies aangelegd, tapuiten broeden in de tuinwallepjes, bergeenden in de konijnenholten in de duinen. Nu heb ik van de roofvogels nog niet eens gewaagd, noch van den enkelen ijsvogel en nachtzwaluw, die ik er heb aangetroffen, evenmin van de zeldzame bezoekers op de najaarstrek — maar heb ik ongelijk, wanneer ik het grootste onzer Waddeneilanden een vogelparadijs noem? En een bloemenparadijs is het ook; als ik daarover begin, dan raak ik niet uitgepraat.

Het is dan ook geen wonder, dat, toen in het voorjaar van 1894 in „Artis” de behoefte ontstond aan nesten en eieren van steltloopers en versche vogels zelve, Texel het aangewezen jachtveld was, om ze te verkrijgen. Zij moesten dienen voor de uitbreiding van de nieuwe collectie Nederlandsche fauna, die niet alleen de opgezette dieren bevat, maar hun nesten, eieren en jongen, smaakvol gerangschikt in een omgeving, die zoo getrouw mogelijk een nabootsing is van de gewone verblijfplaats der „voorwerpen.”

Op dat oogenblik had mijn vriend Steenhuizen, de conservator van Artis, reeds vier groepen voltooid, die, en terecht, door alle kenners om 't zeerst bewonderd worden.

Nu zou Steenhuizen er op uit, om nieuw materiaal te verzamelen en daar ik door een langdurig verblijf op Texel met zijn gevleugelde en andere tweebeenige bewoners nog al op een goede voet stond, werd er gewacht

tot ik in Mei een week vacantie had, zoodat ik tot mijn groote vreugde in staat was de „expeditie” mede te maken.

Want zoo noemden wij onze reis, en wie ons in Januari al er over hoorde redeneeren, en over alles wat we zouden doen en meenemen, hoe we hiervoor zouden zorgen en hoe we dat weer zouden voorkomen, moet op zijn minst wel den indruk gekregen hebben, dat het een zwaarwichtige wetenschappelijke en diplomatieke zending betref naar de binnenlanden van Afrika of het Surinaamsche hoogland. Ik heb zelfs nog een flauwe herinnering ervan, dat we werkelijk van plan waren, jeugdige inboorlingen in onze dienst te nemen en ze te beloonen met zakmesjes en doosjes kralen, maar wat ons het meeste hoofdbreken bezorgde was de vraag: hoe krijgen we onze nesten heel naar Amsterdam? Want ons voornemen was, tegelijk met het nest een zoo groot mogelijke zode met alles wat daarop groeide, uit de grond te steken, om dat in zijn geheel, eerst goed gedroogd en daarna weer tot natuurlijke frischheid gebracht, in de vitrines der Museumzaal ten toon te stellen. Steenhuizen bedacht toen, kisten te laten maken, met drie of vier losse bodems, en op die bodems met een groote menigte touwen de zoden zoo te bevestigen, dat ze zeevast lagen, zonder de grassprietjes en bloempjes te kneuzen. Dat inpakwerk konden we 's avonds in ons hotel verrichten, als we eerst de dag in het veld hadden doorgebracht.

Om uit het veld de nesten naar ons hotel te kunnen vervoeren, vond Steenhuizen het „kleine kistje” uit, dat behalve zijn natuurlijke bodem er inwendig nog twee losse op na hield. Verder namen we mede:

- 1 buitengewone machtiging van de Minister van Justitie voor het schieten van in 't wild levende dieren;
- 1 jachtgeweer;
- 1 botaniseertrommel;
- 100 patronen;
- 2 gros spiegelooogen;
- 2 K.M. touw (geraamd bedrag);
- 1 ijzeren schopje (kinderspeelgoed uit de Fransche bazar, dat ook nooit gedacht had, mede te zullen werken tot meerdere glorie van Artis. (Uitvinding van Steenhuizen);
- 1 veldkijker;
- 1 Engelsch mes, dat op zich zelf reeds eene collectie gereedschappen bevatte;
- 1 cassette met tangetjes, lancetten, scharen, voor het ontleden van vogels;
- 5 sigarenkistjes met zaagsel (fijn gezift);
- 1 dito met gips in poedervorm;
- 50 sinaasappels (de beste van de 3 uitvindingen van St.);
- 1 dagboek;
- 1 schetsboek met een voorraad potlooden.

J. P. T.

(Wordt vervolgd).

Kippen door spreeuwen uitgebroed.

Op een morgen in April 1887 zat ik in mijn studeerkamertje te werken, toen mijn oogen van het boek naar het schooldak tegenover mijn venster dwaalden.

Daar waren een paar spreeuwen druk aan het nestelen. Ik herinnerde me, meermalen gehoord te hebben, dat spreeuwen eieren van een kip uitbroeden kunnen. Dat verhaal had ik steeds voor een sprookje gehouden. Ik besloot eens te onderzoeken, of het al of niet waar was. Om zooveel mogelijk kans van slagen te hebben, zou ik de proef wagen met de kleinste soort van eieren n.l. die der krielkippen.

Na een paar dagen begonnen de spreeuwen te broeden. Ik nam hun eieren weg en legde er 2 kipeieren voor in plaats. Weldra bleek het me, dat de spreeuwen de verwisseling niet bemerkten hadden: ze bleven broeden.

Wat duurden me die 21 dagen, de broeitijd van kippen, lang! Eindelijk kwam de gewichtige 21ste dag.

Ge begrijpt, dat ik mijn nieuwsgierigheid bijna niet kon beteugelen. Ik ging, zoo vroeg dit kon, naar de schoolzolder, luisterde aan de planken, waarmede het dak beschoten was, en hoorde niets!

Maar mogelijk waren de kuikentjes nog te zwak om te piepen, misschien waren ze nog niet uit.

Ik zou daarom nog een uurtje wachten en dan opnieuw een onderzoek instellen.

't Uur kroop voorbij. Ik ging weer luisteren. Ik hoorde niets. Ik zal eens tegen de planken tikken, dacht ik, dan

zullen de kleintjes wel wakker worden. Dezelfde stilte! 's Middags en 's avonds herhaalde ik mijn onderzoek, maar met dezelfde uitslag. 't Was haast om moedeloos te worden.

Daar schoot me te binnen, dat de kippen wel eens een dag langer moeten broeden. Ik zou dus geduld hebben tot de volgende avond.

Toen ging ik het dak op, tilde de pannen omhoog en zag twee eieren

Ik nam er een in de hand. 't Ei was steenkoud.

„Dus een sprookje”, zei ik in me zelf.

En ik had toch duidelijk gevoeld, dat de eieren warm waren, een paar dagen nadat ze in het nest waren gelegd; en ook wist ik toch zeker, dat de spreeuw wegvloog, toen ik de pannen die zelfde morgen optilde.

Mogelijk waren de vogels niet teruggekeerd naar het nest, omdat ik ze gestoord had.

Intusschen (de eieren waren nu toch koud, en op kuikens was dus geen hoop meer) wilde ik eens zien, hoever de kleine kippen zich ontwikkeld hadden. Ik sloeg het eerste ei open, en zag een kuikentje van ongeveer 14 dagen. Het tweede was even ver. De spreeuwen waren dus wel op de eieren weergekeerd, maar 3 weken scheen hun te lang te duren.

Ik nam dat jaar nog eens de proef, maar met ongeveer dezelfde resultaten.

Deze tegenspoed prikkelde me tot volhouden. Ik moest